

במצות יבום, וקטנה אינה מתייבמת שמא תמצא איילונית שאינה בת יבום, ונמצאו פוגעין בערוה [אשת אח שלא במקום מצוה].

ורבנן סברי: זיל בתר רוב קטנים, ורוב קטנים לאו פריסים נינהו. וכן זיל בתר רוב קטנות, ורוב קטנות לאו איילונית נינהו. ולפיכך אף הקטן והקטנה מייבמין.

הרי מבואר שאף ברוב שאינו לפנינו הולכים חכמים אחר הרוב, ולשיטתם אף במשנתנו יש לילך אחר רוב בהמות שמתעברות ויולדות בתוך שנתן, ולפטור את היולדת לאחר שנתה!?

אלא אמר רבא:

מחורתא [התירוץ המחזורי הוא]: רבי כ-א ישמעאל כרבי מאיר סבירא ליה דחייש למיעוטא, ולכן אף עז שילדה לאחר שנתה, הרי הולד ספק בכור.⁽¹⁾

רבינא אמר ליישב את דעת רבי ישמעאל, אפילו תימא רבנן, לעולם רבי ישמעאל כחכמים הוא סובר, ומכל מקום אין לילך כאן אחר רוב בהמות מתעברות ויולדות תוך שנתן, ומשום דכי אזלי רבנן בתר רובא,

מתעברות ויולדות ואף זו כמותם, לא אזלי רבנן בתר רובא.⁽⁶⁾

ומקשינן עלה: והא קטן וקטנה שאנו מסופקים עליהם אם סריס הוא הקטן או איילונית היא, ורוב העולם אינם סריסים דרובא דליתיה קמן היא, ומכל מקום קאזלי רבנן בתר רובא, הרי שלדעת חכמים אזלינן גם אחר רובא דליתא קמן! ? דתניא:

קטן שנפלה אשת אחיו לפניו ליבום, וקטנה שנפלה ליבום, לא חולצין ולא מייבמין, דברי רבי מאיר, כדמפרש טעמא ואזיל.

אמרו לו חכמים לרבי מאיר:

יפה אמרת שקטן וקטנה אין חולצין, ומשום ש"איש" [ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו, ועלתה יבמתו השערה" – דברים כה ז] כתוב בפרשה למעט את הקטן מן החליצה, ומקשינן אשה לאיש, שהרי הוקשה לו "יבמתו".⁽⁷⁾

אלא מה טעם קטן וקטנה אין מייבמין! ?

אמר להם רבי מאיר:

קטן אינו מייבם שמא ימצא סריס שאינו

1. א. ואם תאמר: שמא כרבנן, ומכל מקום מודו רבנן כאן שהוא ספק, משום דסמוך מיעוטא שאינן מתעברות לחזקת הבהמה שלא ילדה, והוי ספק! ?

ראה בזה באהל משה בשם מלאכת יום טוב וראה בהערות שם. וראה עוד בקרן אורה ביבמות קיט א ד"ה ולפמ"ש, וראה לשון התוספות בד"ה מחורתא, ובדבריהם ביבמות קיט א שצויינו בתוספות. ובהערה 2 שעל

6. בפשוטו רובא דאיתיה קמן, הוא רוב שאנו מיחסים את הנמצא לפנינו לרוב, שאנו אומרים הנמצא לפנינו הוא אחד מהרוב, ואילו רובא דליתא קמן הוא שאנו מיחסים את הנמצא לפנינו שהוא כמו הרוב ולא אחד מהרוב. וקצת יש מקום עיון לפי זה בלשונות רש"י ורבינו גרשום.

7. על פי רש"י יבמות קה ב.